

TADEUSZ KMIECIK

PAP SŁUPSK

STAN ARMII LITEWSKIEJ NA PRZEŁOMIE
LAT DWUDZIESTYCH I TRZYDZIESTYCH XX W.
(NA PODSTAWIE DOKUMENTÓW POLSKIEGO WYWIADU)

W Centralnym Archiwum Wojskowym znajdują się materiały przedstawiające stan armii litewskiej w okresie międzywojennym. Wśród nich są materiały informacyjne o wojsku litewskim. Jednym z nich jest opracowanie Sztabu Głównego opatrzone sygnaturą 1.303.4.5360. W Archiwum Akt Nowych znajduje się opracowanie poselstwa polskiego na Łotwie na temat zakupów sprzętu wojskowego dokonywanego przez armię litewską (sygn. 616/84). Dokumenty te stanowiły podstawę do opracowania niniejszego artykułu.

Wywiad na Litwie prowadziła Ekspozytura nr 1 w Wilnie za pośrednictwem grodzieńskiej i wileńskiej placówki wywiadowczej Korpusu Ochrony Pogranicza. Warunki pracy wywiadowczej w tym państwie były stosunkowo łatwe. Sprzyjała temu łatwość przekraczania granicy i duża swoboda poruszania się. Kraj ten zamieszkiwała ludność biedna, nie było więc trudności z werbunkiem agentów, zwłaszcza że przynależność narodowa tej ludności nie była jeszcze skryształizowana. Do czynników utrudniających zaliczyć należy małe przestrzenie oraz dużą sprawność litewskiego kontrwywiadu.

Ekspozytura wileńska dysponowała rozbudowaną siecią agentów-rezydentów, wśród których zdarzali się starsi oficerowie pracujący w litewskim Ministerstwie Spraw Wojskowych. Oddział II werbował wielu przedpoborowych, którzy udzielali mu podczas służby wojskowej mało ważnych wiadomości, ale w dużej ilości, oraz werbowali następców. W sumie teren Litwy pod względem wywiadowczym był rozpracowany dobrze¹.

1. Wojska lądowe

Organizacja wojska litewskiego często zmieniała się. Tworzono oddziały składające się z jednego batalionu piechoty, jednego szwadronu kawalerii oraz półbaterii

¹ Materiały i dokumenty Wojskowego Instytutu Historycznego (Wojskowego Biura Wojskowego Biura Badań Historycznych). 1/3/60. s. 12. L. Sadowski. Oddział II Sztabu Głównego (Rezultaty pracy pokojowej i udział w przygotowaniu do wojny – bez roku wydania).